

Partnership for Good Governance

Результати регіональних проектів, які реалізують у рамках програми Ради Європи/Європейського Союзу «Партнерство заради належного врядування»¹

Що таке програма «Партнерство заради належного врядування»?

У квітні 2014 року Європейський Союз та Рада Європи домовилися про здійснення цілеспрямованої співпраці з країнами Східного партнерства ЄС (Вірменією, Азербайджаном, Грузією, Республікою Молдова, Україною та Білоруссю) щодо забезпечення їхнього наближення до європейських стандартів у питаннях захисту прав людини, демократії та верховенства права. Проекти в рамках програми «Партнерство заради належного врядування» фінансує, головним чином, ЄС та співфінансує й реалізує Рада Європи.

Регіональні проекти в рамках програми «Партнерство заради належного врядування» об'єднують учасників із шести країн за принципом рівний-рівному, такі проекти фінансує, головним чином, ЄС та фінансує і реалізує Рада Європи.

Усі країни Східного партнерства, крім Білорусі, є державами-членами Ради Європи.

Регіональний діалог щодо реформи системи правосуддя в країнах Східного партнерства

Цей регіональний проект сформував позитивну динаміку для подальшого впровадження реформ правосуддя в країнах Східного партнерства, одночасно підвищивши рівень обізнаності своїх представників щодо європейських стандартів. Рівноправний діалог поглиблює співпрацю та налагоджує зв'язки між суддями, прокурорами, представниками міністерств юстиції та адвокатськими об'єднаннями. За результатами регіональних обмінів досвідом було опубліковано звіти, що засновані на досвіді країн та відображають проблеми, добрі практики й рекомендації щодо національних реформ системи правосуддя. Опитування, проведені після завершення проекту, виявили обнадійливі результати:

- ▶ 70% респондентів заявляли, що отримали свої поглиблені знання щодо реформ системи правосуддя завдяки заходам з обміну інформацією, які проводять на регіональному рівні;

¹ Раніше відома як Рамкова програма співробітництва Ради Європи/Європейського Союзу між Вірменією, Азербайджаном, Грузією, Республікою Молдова, Україною та Білоруссю.

- ▶ 50% респондентів використовували отримані знання для оновлення політичних стратегій та/або правових основ, пов'язаних із реформами системи правосуддя у своїх країнах;
 - ▶ 50% респондентів вважали посередництво та електронне правосуддя найбільш актуальними ділянками, вивчення яких варто продовжувати. 20% вказали на судову етику, доступ до правосуддя для жінок та безкоштовну правову допомогу як на додаткові пріоритети для реформ системи правосуддя, тоді як 15% визначили реституційне правосуддя пріоритетною сферою.
- ▶ [Покликання на інформаційний лист щодо цього проекту](#)

Зміцнення конституційного правосуддя

Цей проект, який впроваджує Венеціанська комісія, надавав підтримку конституційним процесам у країнах Східного партнерства шляхом зміцнення співпраці між конституційними судами та вдосконалення законодавства, що підвищило узгодженість національного законодавства й практики з європейськими стандартами конституційного правосуддя. Перегляд законодавства проводили в п'яти країнах за низкою рекомендацій Ради Європи, які належало врахувати в конституційному законодавстві:

- ▶ У Грузії було внесено зміни до законів про конституційний суд та конституційне судочинство, які набули чинності в 2016 році та містили рекомендації Венеціанської комісії;
- ▶ Конституційний суд Молдови прийняв рішення про конституційність статті 27 Закону про представника державної влади з урахуванням більшості рекомендацій, викладених у короткому описі щодо *amicus curiae*;
- ▶ Україна включила чимало рекомендацій Ради Європи до свого конституційного законодавства.

Посилюючи рівноправні зв'язки між конституційними судами, судді конституційних судів зустрічалися на багатосторонніх форумах для того, аби підбити підсумки розвитку конституційного правосуддя через обмін досвідом щодо вирішення поточних проблем, із якими зіштовхуються конституційні суди. База даних [CODICES](#) є важливим інструментарієм у контексті процесу підвищення незалежності конституційних судів, за допомогою якого здійснюють збір покликань на іноземні та міжнародні закони в рішеннях конституційних судів. У 2016 році було вдосконалено базу даних CODICES, що дозволило забезпечити кращий доступ конституційних судів країн Східного партнерства до рішень інших юрисдикцій.

- ▶ [Покликання на інформаційний лист щодо цього проекту](#)

Покращення доступу жінок до правосуддя у країнах Східного партнерства

У рамках проекту 2018 року триває розробка ресурсів для фахівців із правових питань у країнах Східного партнерства та надання підтримки у запровадженні стандартів Ради Європи й належних практик щодо доступу жінок до правосуддя з акцентом на жінок, які стали жертвами насильства. Одним із таких ресурсів є онлайн-курс щодо доступу жінок до правосуддя з [Програмою навчання Ради Європи у сфері прав людини для представників юридичних професій](#), в основі якого лежить навчальний посібник для суддів та прокурорів щодо забезпечення доступу жінок до правосуддя. Він зорієнтований на суддів, прокурорів та адвокатів і вирішуватиме проблеми реагування системи правосуддя на гендерні питання, включно з гендерними стереотипами та насильством щодо жінок.

Для полегшення доступу національних юридичних навчальних закладів до більшого обсягу матеріалів із гендерних питань у рамках проекту виконано переклад національними мовами обраних стандартів Ради Європи, доповідей або документів, що стосуються доступу жінок до правосуддя та насильства щодо жінок. Переклади доповнюватимуть навчальні програми для суддів та прокурорів, їх широко розповсюджуватимуть серед представників юридичних професій для підвищення обізнаності з відповідними стандартами та передовим досвідом стосовно доступу жінок до правосуддя й Стамбульської конвенції. Розробляють інформаційний листок, що підсумовує стандарти Стамбульської конвенції щодо доступу до правосуддя, та широко розповсюджують серед представників юридичних професій із метою підвищення обізнаності про зв'язок між доступом до правосуддя та поширеним явищем насильства щодо жінок. У рамках регіональної конференції з питань доступу до правосуддя для жінок, які постраждали внаслідок насильства, буде розглянуто досягнутий прогрес, у тому числі щодо ратифікації та реалізації Стамбульської конвенції, обміну наявними проблемами та визначення подальших дій для країн Східного партнерства.

► [Покликання на інформаційний лист щодо цього проекту](#)

Участь громадськості в прийнятті рішень

Проект поглибив регіональну співпрацю між громадянським суспільством та владою в шести країнах у напрямку покращення умов функціонування неурядових організацій, формування механізмів їхньої активної участі в демократичних процесах прийняття рішень та сприяння культурі участі громадськості. Здійснено широке дослідження та аналіз чинних законів і політик², отримано важливі практичні знання з найбільш ефективних механізмів взаємодії, а також проведено консультації між владою та громадянським суспільством. На регіональному рівні створено неформальну мережу з багатьма зацікавленими сторонами, яка спрямована на пошук шляхів вирішення спільних чи схожих проблем шляхом застосування ресурсів та спільних інструментів впливу як із боку державних органів, так і з боку неурядових організацій.

► [Покликання на інформаційний лист щодо цього проекту](#)

Стимулювання освіти з прав людини та демократичного громадянства

Проект надав підтримку країнам у питаннях інтеграції у їхні національні освітні системи тих секторів освіти, що стосуються демократичного громадянства і галузі прав людини (EDC/HRE). Така ініціатива підвищила рівень обізнаності про основні принципи цієї освіти на політичному рівні та полегшила практичну реалізацію Хартії Ради Європи з освіти для демократичного громадянства й освіти в галузі прав людини. Проект став каталізатором дій у кожній окремій країні, поширюючи належну практику та підвищуючи європейські стандарти на регіональному рівні.

Результати на національному рівні охопили низку позитивних досягнень, таких як розробка програм підвищення компетенції щодо EDC/HRE для працівників галузі освіти; формування такого складу групи

² [Участь громадськості в прийнятті рішень у країнах Східного партнерства. Частина перша: Законодавство та політика;](#)
[Участь громадськості в прийнятті рішень у країнах Східного партнерства. Частина друга: Практика та впровадження;](#)
[Заходи щодо стратегічного розвитку участі громадськості в прийнятті рішень у країнах Східного партнерства.](#)

національних тренерів, який здатен ефективно поширювати свої знання серед колег, інтеграція принципів EDC/HRE у шкільні навчальні програми та в навчальні практики; переклад відповідних публікацій EDC/HRE та покращення інформованості про принципи EDC/HRE; розробка словника EDC/HRE, який містить 230 ключових термінів із їхнім перекладом національними мовами.

У всіх країнах можна було спостерігати значні зміни, пов'язані із впливом на політичному рівні, особливо в ділянці перегляду навчальних програм. Значного впливу також зазнав рівень освітньої політики у всіх країнах. У Вірменії розроблено методичні вказівки для вчителів, мета яких – ефективніше інтегрувати принципи EDC/HRE в навчальні програми. В Азербайджані було складено нову навчальну програму для директорів шкіл, у якій зроблено акцент на проблемах Рамок компетентностей Ради Європи, необхідних для культури демократії (CDC Framework). У Білорусі основну увагу зосередили на підході до освіти, заснованому на компетентності, а елементи Рамок компетентностей Ради Європи внесли до переглянутих шкільних програм. В університетах Грузії розроблено чи переглянуто 15 нових курсів із метою долучення положень EDC/HRE. У Республіці Молдова Міністерство освіти отримало експертні поради щодо інтеграції освіти в галузі прав людини до нових розроблених шкільних програм. Було розроблено навчальний пакет із 30 навчальними модулями для підвищення кваліфікації. В Україні на замовлення Міністерства освіти і науки України розроблено «Стратегію інтеграції EDC/HRE у навчальні програми та стандарти нової української школи», що сприяло формуванню нових стандартів середньої освіти.

Значних змін унаслідок ініціатив проекту було досягнуто завдяки зміцненню потенціалу працівників галузі освіти. Експерти Ради Європи розробили шість моделей каскадних тренінгів, спрямованих на підтримку системної реалізації національних пріоритетів. У ході реалізації проекту в шести країнах провели тренінги для 260 працівників галузі освіти (безпосередніх учасників). Всі учасники тренінгів були працівниками галузі освіти, які постійно контактували з викладачами через системи попередньої підготовки або підвищення кваліфікації вчителів. Такий підхід забезпечив широке розповсюдження інновацій, стійкість результатів проекту та природну інтеграцію підходу EDC/HRE в системи освіти. За оцінками, мінімальна загальна кількість людей, що взяли участь у каскадних тренінгах, пілотних сесіях та заходах із підвищення обізнаності, становила 8500 чоловік.

Після завершення цього проекту роботу продовжують виконувати органи влади на національному рівні. Одним із побічних результатів є запит Міністерства освіти та науки Республіки Молдова на експертну підтримку Ради Європи щодо реформи навчальних програм у сфері EDC/HRE і переговори стосовно подальшої реалізації проекту.

► [Покликання на інформаційний лист щодо цього проекту](#)

Стимулювання реформ у пенітенціарній системі: від карального підходу до реабілітаційного

Цей регіональний проект надав Вірменії, Грузії, Республіці Молдова та Україні стратегічне керівництво щодо впровадження політики зниження рівня переповненості в'язниць. Заходи, які виявилися ефективними в одній країні, можуть надихати інших. Проект посилив регіональне співробітництво, створивши платформу для обміну досвідом між посадовими особами та практиками з чотирьох країн-учасниць Східного партнерства щодо того, як краще боротися з проблемою переповнених в'язниць. Той факт, що деякі країни вже визнали проблему переповненості в'язниць (і певною мірою боролися з нею), сприяв зміцненню прагнень до регіонального співробітництва та обміну досвідом для тих країн, які досі не надають належної уваги питанням переповненості. На підставі регулярних міжнародних та регіональних інформаційних обмінів були підготовлені звіти з пропозиціями для певних країн щодо заходів, скерованих на боротьбу з проблемою переповнених в'язниць. Реалізація проекту відбувалась у період із серпня 2015 року до червня 2016 року.

- ▶ [Покликання на інформаційний лист щодо цього проекту](#)

Кримінально-правові заходи стосовно наркозалежності у в'язницях

Завдяки цьому регіональному проекту, який реалізується [Групою Помпиду – Група зі співробітництва у боротьбі зі зловживанням наркотиками і незаконним обігом наркотиків](#), – була започаткована регіональна співпраця для обміну передовим досвідом щодо питань переповнення в'язниць, альтернативи ув'язненню та реабілітації наркозалежних у Вірменії, Грузії, Республіці Молдова та в Україні. Проект сприяв розробці в Грузії національних політик щодо переповнення в'язниць та пошуку альтернатив відбування покарання відповідно до європейських стандартів. В Україні цей проект допоміг в'язничній адміністрації вдосконалити терапевтичні інструменти, зокрема, через запровадження сімейної терапії та методології оцінки ризиків у двох в'язницях для неповнолітніх. У Вірменії професійний обмін досвідом із міжнародними експертами сприяв покращенню якості послуг зі зменшення шкоди, програм лікування наркозалежності та профілактики ВІЛ у в'язницях. Окрім того, у рамках проекту було посилено та урізноманітнено послуги з лікування й реабілітації наркозалежних у молдовських тюрмах. Працівники тюрм та соціальні працівники пройшли курс підготовки, пов'язаної зі створенням й керуванням психотерапевтичною клінікою на базі в'язниці. Після проведеного тренінгу було здійснено реконструкцію тюремного відділення, у якому зараз розміщується перша у в'язниці Республіки Молдова психотерапевтична клініка.

- ▶ [Покликання на інформаційний лист щодо цього проекту](#)

Боротьба з корупцією, відмиванням грошей та сприяння належному врядуванню

Цей проект підтримав країни Східного партнерства у їхньому прагненні посилити інституційні спроможності в питаннях боротьби з корупцією та відмиванням грошей. Проект сприяв зміцненню регіональних процесів обміну передовими практиками та поглибленню транскордонного співробітництва з усіма шістьма країнами Східного партнерства. Проект поєднує регіональні та пілотні заходи на рівні країн, які доповнюють проекти кожної країни в рамках програми «Партнерство заради належного врядування». На регіональному рівні технічна допомога Ради Європи полягала в забезпеченні національної влади Східного партнерства законодавчими та практичними керівними принципами щодо конфлікту інтересів, захисту інформаторів, перевірки доброчесності, відповідальності юридичних осіб, лобювання, а також стосовно експертизи законодавства, спрямованої на боротьбу з корупцією. Оцінка ризику корупції у сфері охорони здоров'я (п'ять із шести країн) та секторів державних закупівель (чотири з шести країн) визначила ризики на національному рівні з метою надання інформації для майбутніх політичних, регуляторних та організаційних реформ.

Сектор кримінального правосуддя та правоохоронні органи підвищили професійні здібності для проведення фінансових розслідувань, поглибленого розуміння суті таких явищ як відмивання коштів, фінансування тероризму та інших економічних злочинів, забезпечення захисту інформаторів, застосування спеціальних методів розслідування й пошуку та реагування на неофіційні й офіційні запити щодо взаємної правової допомоги. Експертні висновки та рекомендації, що стосуються кожної окремої країни, лягли в основу поточних процесів національних реформ, позначившись на розробках програми підготовки, скерованої на боротьбу з корупцією для державних службовців (Вірменія), посилення

системи управління ризиками державної служби (Азербайджан), формування державної кампанії щодо стратегії боротьби з корупцією у зв'язках із громадськістю (Грузія) та надання юридичних консультацій із метою узгодження законодавства, яке стосується питань доброчесності, конфлікту інтересів, боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму й режиму санкцій за корупційні правопорушення, зі стандартами Ради Європи та міжнародними стандартами (Молдова).

У 2018 році технічна допомога, спрямована на поглиблене розуміння різних механізмів та їхню ефективність у вирішенні проблеми незаконного збагачення, на підвищення обізнаності щодо міжнародних стандартів, порівняльних практик та можливих політичних рішень, пов'язаних із прозорістю бенефіціарної власності, на надання рекомендацій стосовно посилення операційної ефективності спеціалізованих антикорупційних органів і на розширення можливостей для ефективного нагляду з боку спеціалізованих органів боротьби з відмиванням грошей та боротьби з фінансуванням тероризму.

Кіберзлочинність: проекти регіонального/міжнародного та державного/приватного співробітництва

У питаннях міжнародного співробітництва Рада Європи підтримала надання взаємної правової допомоги органам влади та штату відділень, які працюють у режимі 24/7, для подальшого розвитку навичок міжнародного й регіонального співробітництва. Проектна команда пройшла курс підготовки з питань взаємної правової допомоги, а також підготовки посадових осіб цілодобових відділень у всіх країнах Східного партнерства, зосереджуючись на інструментах та шаблонах практичного співробітництва. У рамках проекту державам було надано підтримку з метою забезпечити дотримання рекомендацій щодо конкретних країн та продовжено вдосконалення онлайн-ресурсів міжнародного співробітництва. Такі заходи сприяли покращенню обміну інформацією між цільовими країнами щодо питань кіберзлочинності та електронних доказів, а також вплинули на підвищення ефективності комунікацій із мультинаціональними постачальниками послуг.

Із метою посилення державного та приватного співробітництва відповідно до Конвенції Ради Європи про кіберзлочинність Рада Європи залучила країни Східного партнерства до національного й регіонального діалогу між правоохоронними органами та постачальниками Інтернет-послуг (включно з мультинаціональними компаніями), спрямованого на покращення доступу до даних та доказів у кримінальних справах. Цей процес було підтримано через різноманітні регіональні та міжнародні дослідження з усіляких питань державно-приватного співробітництва, включно з поточним регіональним дослідженням щодо стратегій та загроз кіберзлочинності, а також завдяки функціонуванню спеціального онлайн-ресурсу, що зосереджує увагу на окресленому предметі. Як результат, п'ять із шести країн Східного партнерства переглядають своє кримінально-процесуальне законодавство, а дві країни розглядають питання укладання нових або розширення поточних угод про співробітництво. За допомогою перших регіональних технічних навчань у режимі реального часу партнери проекту набули навичок, необхідних для міжвідомчої співпраці, із питань усунення комп'ютерних несправностей, розслідування кіберзлочинів та обміну даними фінансової розвідки.

- ▶ [Покликання на інформаційний лист про кіберзлочинність у Східному партнерстві II: регіональне та міжнародне й державне/приватне співробітництво](#)

Підвищення рівня поваги до захисту прав людини в Інтернеті

Це був перший проект щодо співпраці у сфері Інтернет-врядування, а національні партнери країн Східного партнерства брали активну участь у регіональних та глобальних дебатах, присвячених Інтернет-врядуванню. Заходи втручання через регіональний вимір також активізували та полегшили формування платформи для діалогу з багатьма зацікавленими сторонами в цільових країнах і допомогли включити питання Інтернету та прав людини в порядку денні національних політичних діячів. Цей проект дозволив Раді Європи розширити групу національних зацікавлених сторін у країнах Східного партнерства та запровадити регіональний обмін досвідом.

- ▶ Національні зацікавлені сторони з шести країн Східного партнерства залучені до глобального та регіонального діалогу щодо Інтернет-врядування і до обговорення політики;
- ▶ Створено та посилено діалог з багатьма зацікавленими сторонами в Грузії, Республіці Молдова та Україні;
- ▶ Підвищено рівень обізнаності та посилено зобов'язання постачальників Інтернет-послуг у контексті виконання рекомендацій Ради Європи з прав людини в Республіці Молдова та Грузії;
- ▶ Підвищено рівень обізнаності державних та недержавних учасників щодо європейських стандартів, які стосуються свободи слова в Інтернеті, конфіденційності в онлайн-мережі тощо через цільову діяльність, регіональні обміни інформацією та розповсюдження промоційних матеріалів у країнах Східного партнерства;
- ▶ Підвищено рівень поінформованості громадськості щодо запобігання та протидії порушенням прав людини в мережі Інтернет у країнах Східного партнерства шляхом перекладу й поширення стандартів Ради Європи;
- ▶ Національні органи влади отримали експертні рекомендації щодо вдосконалення національної політики й законодавства відповідно до прийнятих стандартів Ради Європи, які стосуються Інтернету та прав людини в Республіці Молдова та Грузії.

Розробка та зміцнення національних систем захисту даних

Проект звернув більше уваги на потреби й вимоги кожної окремої країни Східного партнерства, а також зосередився на подальшому відстеженні роботи, яку вже виконала Рада Європи, та врахував попередні досягнення. Прогрес та результати деяких країн Східного партнерства, які мають більш сучасні системи захисту даних (скажімо, Україна і Грузія), було використано як модель та найкращу практику, які могли б стати прикладом для інших країн Східного партнерства. Плідний обмін досвідом між шістьма країнами Східного партнерства відбувся у привілейованому форматі, що дозволяє налагоджувати тісніші зв'язки та поглиблювати співпрацю між країнами.

- ▶ Було посилено спроможність Грузинської агенції із захисту даних. На основі досвіду, наданого в рамках проекту, переглянуто законодавство Грузії щодо захисту даних із метою узгодження його положень зі стандартами Ради Європи;
- ▶ Було зміцнено спроможність Молдовської агенції із захисту даних. Взято до уваги досвід, отриманий у ході підготовки проекту Закону Молдови про захист даних;
- ▶ Проект надав експертні рекомендації щодо законодавства Вірменії та проекту Стратегії розвитку Національної агенції із захисту персональних даних Вірменії на період 2017-2021 років;
- ▶ Розроблено і розповсюджено навчальний посібник для органів захисту даних країн Східного партнерства;
- ▶ Розроблено і розповсюджено керівні положення щодо захисту конфіденційності в засобах масової інформації;
- ▶ Органи влади Білорусі отримали підтримку під час розробки концепції національного законодавства з питань захисту даних та створення органу із захисту даних. Органи влади

Білорусі, базуючись на експертній підтримці Ради Європи, підготують відповідне національне законодавство.

Сприяння професійній та відповідальній журналістиці через регіональну мережу саморегуляторних органів

Цей регіональний проект розробили з метою подальшого зміцнення саморегулювання, підвищення етичних та професійних стандартів журналістів та посилення регіональних обмінів інформацією, спрямованих на формування прес-рад (органів саморегулювання) усіх шести країн Східного партнерства.

- ▶ Посилено інституційні спроможності органів саморегулювання країн Східного партнерства шляхом підтримки проведення зустрічей мережі регіональних органів саморегулювання двічі на рік;
 - ▶ Регіональні обміни інформацією дозволили членам Мережі підвищити рівень своєї обізнаності про останні події в європейському секторі саморегулювання й пов'язані з ними стандарти та найкращі практики Ради Європи;
 - ▶ Посилено спроможності членів мережі органів саморегулювання Східного партнерства шляхом створення транскордонного дорадчого органу/Комісії, на яку покладено завдання щодо розгляду транскордонних скарг громадськості країн Східного партнерства щодо неетичної поведінки журналістів.
- ▶ [Покликання на інформаційний лист щодо цього проекту](#)

Реформування виборчого законодавства та практики, а також розвиток регіонального співробітництва у виборчих питаннях

Посилення потенціалу центральних виборчих комісій країн Східного партнерства для організації справжніх виборів, яким можна довіряти, здійснювалося шляхом двосторонньої підтримки, а також регіональної співпраці.

- ▶ Методи забезпечення ґендерної рівності у виборчих процесах було розглянуто в 2015 році. Багатостороння конференція з питань ґендерної рівності, проведена в Тбілісі, дозволила ЦВК виявити виклики та можливі шляхи вирішення ефективної участі жінок у виборах. Регіональний обмін досвідом позначився на новому виборчому законодавстві. Виборчий кодекс Вірменії 2016 року є прикладом того, як ґендерний аспект увійшов до нового законодавства, що призвело до покращення умов участі жінок у виборах. Окрім того, після регіонального заходу розпочалася розробка п'ятирічного стратегічного плану Комісії з ґендерної рівності Грузії, яка передбачає дорожню карту для більш ефективного включення жінок у вибори.
- ▶ Центральні виборчі комісії з Вірменії, Азербайджану, Грузії, Республіки Молдова та України вдосконалили свої знання у сфері засобів масової інформації та виборів завдяки обміну думками на регіональному рівні під час унікального форуму за участі парламентарів, членів центральних виборчих комісій та представників громадянського суспільства.

- ▶ Регіональний обмін щодо електронного голосування опосередковано ліг в основу роботи спеціального міжурядового комітету, який розробив нову рекомендацію щодо стандартів електронного голосування [CM/Rec \(2017\)75](#), прийняту Комітетом міністрів Ради Європи в 2017 році. ЦВК із Вірменії, Азербайджану, Грузії та Республіки Молдова взяли участь у роботі згаданого вище спеціального комітету, сприяючи розробці європейських стандартів електронного голосування.
- ▶ Регіональні відгуки на те, як забезпечити належне управління адміністративними ресурсами під час виборів, допомогли поширити конкретні приклади неправочинних дій, виявлених під час місій зі спостереження за виборами. Регіональна конференція в Лондоні в 2017 році була частиною довготермінової схеми, спрямованої на поширення стандартів, встановлених у Рекомендаціях щодо запобігання та неправильного використання адміністративних ресурсів під час виборчих процесів (CDL-AD(2016)004). Вплив можна оцінити лише з огляду на подальші виборчі процеси країн.
- ▶ Було здійснено зміцнення доступу до виборчого законодавства для забезпечення швидкого обміну інформацією між ЦВК та усіма іншими зацікавленими сторонами, такими як спостерігачі за виборами. Оновлено базу даних VOTA та завершено індексацію національних законів і юридичних висновків у сфері виборів, що посилює доступ до виборчої документації. База даних буде повністю функціонувати в 2018 році.

Регіональний тренінг для місцевих спостерігачів та два посібники «Застосування міжнародних стандартів виборів» і «Звіт про вибори» англійською мовою та національними мовами України, Республіки Молдова, Грузії та Вірменії було поширено поміж більше ніж 1000 національних спостерігачів. Такий захід сприяв підвищенню рівня професіоналізму внутрішніх спостерігачів. Окрім того, електронний курс навчання, заснований на Довідниках Ради Європи, на сьогодні використовують не тільки спостерігачі за виборами, а й організації громадянського суспільства.

«Регіональне дослідження щодо політичного представництва жінок у країнах Східного партнерства» було опубліковано та поширено поміж 1700 учасників виборчого процесу в країнах Східного партнерства. Його використовують як орієнтир для проектів, спрямованих на активізацію участі жінок у політичних процесах, та як внесок у публічне обговорення, визначення основних перепон, які обмежують розширення політичних прав і участі жінок, а також вивчення належної практики та прикладів. Дослідження доступне [вірменською](#), [азербайджанською](#), [англійською](#), [грузинською](#), [румунською](#) та [українською](#) мовами.

- ▶ [Покликання на інформаційний лист щодо цього проекту](#)

Зміцнення інституційних рамок для місцевого самоврядування

Цей проект підтримав країни Східного партнерства у питаннях формування більш прозорих, ефективних та інклюзивних державних адміністрацій відповідно до принципів [Європейської хартії місцевого самоврядування](#). З метою підвищення етичних стандартів мери Вірменії, Азербайджану, Грузії, Республіки Молдова та України обмінялися досвідом зі своїми колегами щодо практичних інструментів та методів формування політики, орієнтованої на громадян. Дванадцять муніципалітетів із цих країн отримали підтримку в ході реалізації місцевих ініціатив із питань етичного врядування та прозорості, що сприятиме поліпшенню якості місцевої демократії і публічних послуг.

Чотири [Посібники з питань прозорості та громадської участі](#), розроблені спеціально для кожної окремої країни (Вірменії, Грузії, Республіки Молдова та України), спрямовані на підтримку місцевих і регіональних влад у їхньому прагненні сформуванати громади, що є більш відкритими, етичними та орієнтованими на громадян. Посібники окреслюють національні законодавчі рамки в цих чотирьох країнах та надають практичні вказівки щодо запобігання корупційним ризикам та впровадження механізмів прозорості й громадської участі.

[Посібник з управління змінами](#), розробляючи політику, адаптовану до попиту та потреб місцевих громад, забезпечує в такий спосіб місцевим органам влади поетапну інструкцію з метою більш поінформованого ведення роботи. Посібник підтримує оцінку змін та вимірювання ефективності й оперативності місцевої політики. Така публікація доступна п'ятьма мовами: англійською, вірменською, грузинською, румунською та українською.

Крім того, було створено спільноту практик – мережу, до складу якої входять експерти з питань належного врядування та участі громадськості, а також представники асоціацій місцевих і регіональних органів влади. Завдяки таким постійним зустрічам мережа переросла в корисну платформу для обміну досвідом у проблемних питаннях локальної демократії, особливо в контексті територіальних реформ, а також для підтримки національних асоціацій місцевих органів влади в їхніх ініціативах, пов'язаних із питанням удосконалення законодавчої бази. Результати також охоплюють підписання меморандуму про взаєморозуміння між національними асоціаціями місцевих та регіональних органів влади Грузії, Республіки Молдова й України з метою активізації регіонального співробітництва.

З метою покращення якості публічних послуг проект підтримував розвиток міжмуніципального співробітництва та порівняльного аналізу місцевих фінансів, що становить практичний інструмент для посилення спроможності окремих країн у питаннях їхнього місцевого розвитку. Конкретні рекомендації було адресовано національним органам влади; у той час як на муніципальному рівні завдяки проекту було профінансовано п'ять локальних ініціатив із питань міжмуніципального співробітництва, що покращуватиме якість послуг водопостачання та водовідведення, утилізації відходів, утримання доріг та туризму. Проект підтримав 50 муніципалітетів із Вірменії, Грузії та Республіки Молдова щодо поліпшення фінансового менеджменту місцевих адміністрацій. Щоб забезпечити подальше використання інноваційних інструментів для порівняльного аналізу місцевих фінансів, проект надав підтримку розробці спеціального програмного забезпечення та створенню спеціалізованих порталів у партнерстві з національними адміністраціями. Серед інших прикладів сприяння варто згадати допомогу, надану Автономній владі Гагаузії, з питань вдосконалення процесу підготовки законодавчих ініціатив та юридичних висновків; а також співробітництво з регіональними й місцевими органами влади Білорусі щодо лідерства, планування та підзвітності.

► [Покликання на інформаційний лист щодо цього проекту](#)

Більше інформації можна знайти за покликанням: <http://partnership-governance-eu.coe.int>

Контакти: [Нікола Хоусон \(Nichola Howson\)](#), службова особа з питань комунікацій, +33 388 41 22 39
вересень 2018 року